

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 26. ЈАНУАРА 1879.

ПОЗОРИШТЕ

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 и. месечно. — Претплатата се шаље Корнелу Јовановићу, који се из љубави према позоришту примио да разашиље овај лист.

СТАРИ ГЛУМАЦ.

(Наставак.)

Она је плакала.

Даље сам јој говорио о љубави, о уметности. Рекао сам јој све, што ми је у тузи мојој пало на памет, пребацио сам јој све, што ми је љубав још давно сазнала, а што сам до сад из нежности притајивао у себи. Нисам баш бирао изразе — хтео сам све да јој кажем, да олакшам своме срцу.

Корнилија није више плакала, добила је одважности. Нисмо се више разговарали нежно, обузеле су нас дивље, разуздане страсти. Једва сам могао доћи на ред да и ја што кажем. Ко је кадар да задржи бујицу говора раздражене жене? Ко може да остане миран кад она почне да ниже заједљиве увреде? Корнилија била је глумица, а то је толико, колико две обичне разјарене жене. Не могу да се сетим подробно свега, што ми је говорила и како ме је ружила — била је ван себе, па ме је понижавала до скота. Ја сам беснио од гњева и ударио сам је песничом по лицу.

Тад се отворише врата од предсобља. Можда је то управитељ, који је дошао овамо на нашу вику. Угушио сам своју јарост, та глумац сам — па сам се већ извеђбао у својој струци.

„Нико не сме ништа знати о овом скандалу! Па ни управитељ не сме ући унутра. Ја ћу доћи сутра.“

„Моје срце и моја врата затворена су вечито за вас!“ — одговори ми она одважно.

Срео сам управитеља пред вратима кад сам изишао, те му рекох: „Корнилија је легла да спава — жели да је на миру. Лаку ноћ, господине управитељу!“

Управитељ се осмехиваše.

Тумарао сам збуњен целу ноћ по улицама. У јутру сам се нашао опет под њеним прозорима.

Два дана нисмо прозборили једно с другим ни рече, ван у позоришту, а грлили смо се само на позорници при представи. Али сам за то ишак оштро мотрио на сваки њезин корак, јер сам је сад љубио већма него икад. Без заштите, остављена сама себи, није умела да се нађе у том свом новом положају. Страшила се своје слободе, била је робиња свога страха.

Требало је времена, док се опет осећала као што треба. Није смела да прима посете, па није излазила ни на шеталиште. У очима јој видиле су се сузе, а на лицу огледала се туга. Управитељ ју је редовно пратио дома. Тад се увек налазила у непрелици, кад бих се сусрео с њоме. Било је тренутака, кад ме је гледала нежно кајда ме моли, кајда жели да се измири са мном.

Нисам могао дуже да издржим. Кад смо трећи дан приказивали шилерову „Сплетку и љубав“ притиснуо сам је страсно на груди. Она се одзове на то жешће, него што јој је улога дозвољавала, а кад је публика ударила у тапшање, пришане ми она у место Лујзиних речи, ово на ухо: „Избави ме! Управитељ ме гони, изјављује ми своју љубав!“ —

Заборавио сам и на публику, па сам је дugo држао у свом наруџују. Срећа је, што ме је опоменуо прни шаптач — био сам заборавио где сам. После сам наставио игру. Рекоше ми, да нисам никад у своме животу боље играо.

Љубав ме је за тренутак начинила уметником. Које шта! Мени је требало мира, самоће, слободе! Требала ми је каква стена у мору живота, камо не допиру вали страсти, где би се могао одморити уморени ћеније, и где бих се опет могао одати светој уметности.

Сутра дан закључисмо, да одемо из вароши. Овога позоришног управитеља радо бих упоре-

дио с турским пашом. Али Корнилија не ће бити була у харему, а ја нећу да будем ни чији роб!

Та цео велики свет отворен је широм пред нама, педесет и две жупаније угарске. Ма куд отишli, свуда, у сваком селу може се склопити неколико дасака, свуда роди шеница, што ће нас изхринити, свуда ћемо наћи сламе за постељу! Радост ће нас пратити, уметност нас неће остављати, а љубав ће нам бити заштитница.

„Је ли, добра моја Корнилијо, ти ме ишак ѡубиш, ма да те ја не заслужујем? Је ли, лепа моја Корнилијо, ти си не само лена, него и верна?

Је ли, мала моја Корнилијо, ти ћеш на скоро бити моја мила женица?“

Баш смо ковали планове како ћемо у напредак живити, али уђе собарица и пријави некога грофа, који би желио да нас походи.

„Корнилија не прима посете!“ Тек што сам изговорио те речи, али се гроф већ створио пред нама.

„Молим лено, да ме извините,“ — рече гроф учтиво. „Знам ја веома добро да госпођица не прима посете, али мерао сам доћи да се с њом разговарам.“

„Изволите сести,“ рекох му. (Наставиће се.)

СВЕТКОВИНА СВЕТОГА САВЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ У БЕОГРАДУ.

(Српштак)

Завеса се диже, тишина! Гледају нов свет са позорнице, многи за цело прву представу у животу: Ноћ у очи нове године и историјске слике из дела Маркова сабља. Прве слике указаше се и прођоше у највећој тишини. Кад се указа слика: Црногорци у боју с Турцима, опет се осу пљусац од пљескања, а кад се указа слика: Таково с ондашњим јунацима и Кнезом Милошем на челу, онда се прво зачу бурно пљескање, па онда из невиних грланца: Ура! Ура! Ура! Завеса се диже и последњи пут: Срби из свију српских земаља око слике Кнеза Милана певају химну, а одушевљена публика поздравља их безброжним: Ура! Ура! Ура! Оркестар свира, кор пева, а кад дође познати пришев: „Боже храни, Боже спаси!“ онда у један глас запевају и сви 1900 грланца малених Срба и Српкињица, па се ори, да нама, старијима, сузе лију, а како ли је тек светитељу Сави, кад тамо, на престолу божијем, чује да се још није угасио његов род, него да, поред свију не-воля с којима се хвата у коштац, с дана на дан расте и напредује, докле га једнога сретног дана, сав уједињен, не поздрави громовном песмом, која ће и Господу Богу.... Опрости, Боже, грешноме перу, али ти си нас научио надама и жељама, а ми, ето, надамо се и желим, да нам помогнеш наш народ ујединити, те да те заједнички славимо и хвалимо, да заједнички и уживамо и патимо.

Дечица, после представе, у највећем реду, оставила су салу, и за време представе понашала су се најуљудније, најпристојније. Ово је нај-

лепши доказ добре школске дисциплине, која служи на препоруку њиховим наставницима и наставницама.

Опростите, драги читаоци, што сам вас мало подуже забавио: пустио сам српу на вољу, а перо послушно, па шта ћеш му. А није ово ни незната појава. Оваке и овима сличне светковине загревају душу омладини и испуњавају је утисцима, који после, у старијим данима живота, миришу као најпријатније успомене. А деца, испуњена оваким свечаним тренутцима из прошlosti, увек су топлија, пријамљивија, те доцније, кад околности озбиљног грађанског живота ишту да се раздрагају, лакше их је одушевити, покренути и повести за све што је лепо и узвишене, за све што је од опште користи. Дође време кад апелујемо на народно срце, а заман је све, кад то срце из раније нисмо обделавали, нисмо га не-говали. Где су срца у своје време за све племенито пробуђена, тамо после не иначе друштвени коров под разним његовим омраженим именима. Колико за разум, за реална знања, толико, и још више, старајмо се да деција прса испунимо племенитим осећањима, жаром за све узвишене и опште-народно, па ће се онда све већма утуљивати гадне страсти, као што су себичњаштво, претворство, раздружљивост, шеретлуци разне сортне и има других гадних друштвених махна, које се гнушам овде и прибележити. Какав усев, онака и жетва: људи прегаоци, још док је жито мало, заиђу у њиву и врло пажљиво и помњиво чупају кукољ и глалницу. Што вреди за сејаче, вреди и за васпитаче. А сада — остајте ми здраво.

ЈИСТИЧИ

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Сан и јава“ историска драма у 3 чина, од дра Милана Јовановића) приказана 19. јануара о. г

Нема ти ништа лепшег нити пријатнијега за позоришног рецензента него кад може рећи после свршене представе: данас сам са свим задовољан и са комадом и са игром глумачком и са публиком. И записта такво чувство задовољства ретко кад да можемо попети кући из позоришта, па нам је двојином мило, кад нам се тако што деси, као што то беше приликом приказа „Сна и јаве.“ Тада пе-
ничког полета пун комад приказали су наши глумци с та-
ком вољом, с таким запосом, с таквим разумевањем својих улога, да слободно и без зазора можемо рећи, да смо има-
ли правог уметничког уживања како у целном тако и у по-
јединостима тог приказа. Уживања нашег није мутило овог пута ни неспретно владање неког дела наше публике, који има тај лени обичај, да се смеје и тамо, где места смеју
није. Уживали смо даље као ретко кад, а успомену на то уживање не ће моћи забрисати време тако скоро. Та и ко се не ће сећати дugo и dugo Ружића (Кенигсмарка) кад оно у страху, да му се не преотме његовом срцу друго благо, срчано прети кнезу брауншвајском, да му не ће уступити своје љубавце:

„Моја ј' Софија, Бога ми једног,
Моја је само, само моја, знај!
То ће ти рећи небо над нама,
А ту на земљи, нек ти каже мач!“

На како су му меко, као да се топе, како од срца текле речи, кад се она састане у врту са својом Софијом:

„У грудима м' будил живот стоструки,
И стострук живот ја ти покламам!
Све бих ти дао — дао бих сне радо,
Инак ми с' чини, писам јоште дао
За твоје срце вредак уздарак!“

Туга и очајање не може се лепше изразити, него кад је стао судбу своју клети, па кад је узникнуо:

„Отела ми је део бољи свет,
Отела небо — мене ј' отела
Самоме мени. — Отела је сне!
Ја немам више ништа — самац сам,
Ведан сам самац!“

А шта да кажемо о његовом дивно изведеном и испан-
раном монологу на крају трећега чина:

„Скитај се, магло, с мојих очију,
Не ху у мраку да утонем, не —
Видим ја добро — видим понор ико
Гле пројдерљиво зија преда мном —
И себе видим усрд понора,
А тамо горе — на пивци — гле,
Њена је слика — моје Софије.“

Ту је Ружић све прелазе од сплне, страсне љубави, до очајања, па до помаме, кад стане клети мајку своју, тако верно и истинито обележио, да нас је дониста занео, очарао дивотним приказом својим.

На како ли нас је потресло његово кајање? И сад нам још звоне у ушима под теретом тешких уздисаја и бола изговорене последње речи његове:

„Ох, моја мајко — ти ми — опости —
Лудило беше — ја се кајем в'иш!“

У свету овде спага ј' господар —
То осећа ноносит Кенигсмарк,
У праху — овде — С богом, Софија.“

То „с богом, Софија“ изговорио је с таким уздахом, с та-
ком тугом, као да му је срце у тај мах прецувљо у грудима.

С таким запосом, с таким полетом, с таким разумева-
њем може Кенигсмарка само наш Ружић представљати! Нека му је од свију правих пријатеља глумачке уметности и хвала и признање на томе.

Достојна премица Ружићу беше г. Максимовића (Софija). Она је овом приликом тако природно, а с таким осећајем приказала своју тешку улогу, да је потпуно заслу-
жила оно признање, што јој је публика указала, изазвавши је с г. Ружићом заједно. Нарочито је морамо похвалити, што је свој глас била тако удесила, да је могла и страсни-
је моменте природно извести. Све се може, само кад се оз-
бично хоће.

Од поједињих добро изведених момената своје улоге вр-
ло је лепо, пластичним потезима исприповедала свој сан:

„Ох, леп је бро, да,
Кад бих га само знала сликати
У свој лепоти.“

Са свим је добро извела и свој лепи монолог у почетку другог чина, кад уђе у врт замишљена, па стане тихо говорити:

„И то је зар тај живот — то ли је?
Жеља без мере, чувство без краја,
Збркане слике — сенке густи мрак,
Све се то вија бразином буре
Пред нашом душом, све се то витла.“ п. т. д.

И у врту са Кенигсмарком лепо је казивала меким од-
љубави уздрхтаним гласом, како јој речи Ћепигсмаркове
буде осећај, што га досад није осећала, како јој кроз душу
заче да струји неко незнано чувство.

То беше прави шапат љубави.

Ми честитамо г. Максимовићи на успеху, што га је
имала својим приказом Софије, па јој само толико жељимо,
да и у осталим својим улогама развије на тај начин свој
лени глумачки дар.

Г. Добриновић, који из дана у дан напредује и све ви-
ше постаје љубимец наше публике, решно је свој задатак
као што треба. Он беше права препредена лија, ировијуша,
пробисвет, који почиње да живи тек кад месец изађе. Ве-
штичим инансирањем свога монолога у почетку другога чина
задобио је наше потпуно допадање.

Наше потпуно признање, као што већ споменујмо, за-
служују и остали судељачи, који су својом добро промиш-
љеном и добро изведеном игром сви скупа допринаели, да је
представа и у целини складно испала. Нека им је свима
хвала!

Складни приказ „Сна и јаве“ пробудио је у многима жељу,
да се тај комад што пре опет на ново представи, заједно
са другим делом његовим. Ми то овде бележимо, као са више
страница изјављену жељу наше публике, нарочито као тоју
жељу нашег женског света, који је изашао из позоришта
очарао лирским моментима те наше изворне драме. М.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

17. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТПЛАТИ 12.

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 26. ЈАНУАРА 1879.

Први пут:

ПОСЛЕДЊА ВОЉА.

Шаљива игра у 3 чина, написао Коста Ристић.

О С О В Е:

Милица Симићка, млада, богата удовица	М. Рајковићка.
Глишићка, њена тетка	Ј. Поповићева.
Мара, глишићкина кћи	Л. Хаџићева.
Марко Симић, миличин девер	Рајковић.
Бранко Павловић, адвокат	Лукић.
Стојан Стојић, књижевник, бранков друг	Ружић.
Звездан Ђубић	Добриновић.
Судац	Јовановић.
Пава, симићкина собарица	Љ. Зорићева.
Слуга	Рајчевић.

Збива се у Новоме Саду.

У недељу 28. јануара први пут: „Злочинчева марама.“ Позоришна игра у 4 чина, с песмама, написао Љ. Адоњи, превео и за српску позорницу прерадио Јустин Милан Шимић.

Умољавају се поштовани претплатници, да би први део своје претплате изволели исплатити у трговини браће М. Поповића.

Улазнице могу се добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.